

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ,
УПРАВЛІННЯ, ПРАВА ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА
МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ
ЕНЕРГООЩАДЖЕННЯ**

Освітньо-професійна програма Економіка підприємства
спеціальність 051 Економіка
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
освітній ступінь Бакалавр

Олександр КАЛНІЧЕНКО –
доцент кафедри економіки та міжнародних
економічних відносин, к. е. н., доцент

**Полтава
2022 р.**

Назва навчальної дисципліни	Економіка і організація енергоощадження Вибіркова дисципліна професійної підготовки
Назва структурного підрозділу	Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин
Контактні дані розробника, який залучений до викладання	Викладач: Олександр Калініченко , – к. е. н., доцент Контакти: ауд. 476, навчальний корпус № 4 E-mail: oleksandr.kalinichenko@pdaa.edu.ua Сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/kalinichenko-oleksandr-volodymyrovych
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	051 Економіка

Опис дисципліни

Навчальна дисципліна «Економіка і організація енергоощадження» дозволяє формувати знання і вміння щодо підвищення ефективності використання традиційних і нетрадиційних енергоресурсів у виробничих системах аграрної сфери та обґрунтовувати пріоритетні напрями застосування енергозберігаючих систем машин та технологій.

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти знань та вмінь щодо закономірностей та тенденцій виробничого енергоспоживання та енергоощадження в аграрній сфері.

Основні завдання навчальної дисципліни: висвітлення теоретико-методологічних та соціально-економічних аспектів сучасних проблем енергоспоживання та енергоощадження; дослідження форм і характеру прояву економічних законів у аграрній сфері при використанні енергії; вивчення методів одержання сільськогосподарської продукції з найменшими витратами енергоресурсів; оцінка тенденцій і закономірностей використання енергоресурсів у процесі виробництва сільськогосподарської продукції; визначенні шляхів і методів енергоощадження у процесі виробництва сільськогосподарської продукції на основі застосування енергозберігаючих систем машин та технологій.

Компетентності

Загальні

- ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові

СК 11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК 15. Уміння раціонально організувати виробництво та планувати діяльність з використанням методів підвищення результативності виробничих систем підприємства.

СК 17. Здатність проводити стратегічний аналіз, здійснювати стратегічний вибір та ідентифікувати резерви підвищення ефективності діяльності.

Програмні результати навчання

ПРН 27. Уміти розробляти й обґрунтовувати господарські рішення в умовах невизначеності на основі комплексу методів і моделей, системи економічних показників з метою розвитку та підвищення ефективності діяльності підприємства.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Основи енергозбереження.

Тема 2. Державне управління енергозбереженням.

Тема 3. Особливості використання паливно-енергетичних ресурсів.

Тема 4. Особливості використання енергоресурсів в аграрному виробництві.

Тема 5. Економічна оцінка прямих енерговитрат в аграрному виробництві.

Тема 6. Економіко-організаційні аспекти оптимізації енергоємності виробництва продукції.

Тема 7. Організаційно-технологічні аспекти підвищення ефективності використання енергоресурсів в аграрній сфері.

Тема 8. Техніко-економічні аспекти енергозбереження в сільськогосподарському машиновикористанні.

Трудомісткість

Загальна кількість годин – 120 год.

Кількість кредитів – 4.

Вид підсумкового контролю – залік.

Структура курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		лекції	практ. з.	сам. р.
Тема 1. Основи енергозбереження	15	2	3	10
Тема 2. Державне управління енергозбереженням	15	2	3	10
Тема 3. Особливості використання паливно-енергетичних ресурсів	15	2	3	10
Тема 4. Особливості використання енергоресурсів в аграрному виробництві	15	2	3	10
Тема 5. Економічна оцінка прямих енерговитрат в аграрному виробництві	15	2	3	10
Тема 6. Економіко-організаційні аспекти оптимізації енергоємності виробництва продукції	15	2	3	10
Тема 7. Організаційно-технологічні аспекти підвищення ефективності використання енергоресурсів в аграрній сфері	15	2	3	10
Тема 8. Техніко-економічні аспекти енергозбереження в сільськогосподарському машиновикористанні	15	2	3	10
Усього годин	120	16	24	80

Політика оцінювання

Академічна доброчесність. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Дедлайни та перескладання. Практичні завдання, завдання зі самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (20 %). Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату.

Система оцінювання.

Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН 27. Уміти розробляти й обґрунтовувати господарські рішення в умовах невизначеності на основі комплексу методів і моделей, системи економічних показників з метою розвитку та підвищення ефективності діяльності підприємства	<p>Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:</p> <p>- за джерелом знань: МН1 – словесні методи: лекція; розповідь-пояснення; МН2 – наочні методи: демонстрування; спостереження; МН3 – практичні методи: практичні роботи; розрахункові роботи, конспектування;</p> <p>- за ступенем керівництва: МНСР2 – робота під керівництвом викладача: самостійна робота; розв’язування задач; виконання практичних завдань</p> <p>Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю): МНК1 – методи усного контролю: усне опитування; обговорення теоретичних питань; МНК2 – методи письмового контролю: контрольна робота; письмове виконання практичних завдань; МНК4 – тестовий контроль: розв’язування тестів</p> <p>Інноваційні методи навчання: МНІ4 – комп’ютерні і мультимедійні методи – дистанційне навчання</p>	усне опитування, виконання вправ на практичних заняттях, розв’язування тестів, виконання завдань зі самостійної роботи

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
ПРН 27. Уміти розробляти й обґрунтовувати господарські рішення в умовах невизначеності на основі комплексу методів і моделей, системи економічних показників з метою розвитку та підвищення ефективності діяльності підприємства	100	100	60
Разом	100	100	60

Шкала оцінювання: ЄКТС та національна

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82 – 89	B	
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	
35 – 59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	Не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Література та джерела інформації

Основні

1. Енергетичний моніторинг харчових і переробних виробництв : підручник / О. Г. Бурдо, Ф. А. Трішин, І. І. Яровий. Одеса : Маджента, 2020. – 246 с.
2. Енергоефективність та енергозбереження: економічний, техніко-технологічний та екологічний аспекти : колективна монографія / Кол. авторів ; за заг. ред. П. М. Макаренка, О. В. Калініченка, В. І. Аранчій. Полтава : ПП «Астроя», 2019. 603 с.
3. Краснянський М. Ю. Енергозбереження: навч. посіб. Київ : Кондор, 2018. 136 с.
4. Організаційно-економічний механізм енергозбереження : монографія / Ю. В. Дзядикевич, В. Я. Брич, В. В. Джеджула та ін. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 154 с.
5. Основи енерго- і ресурсозбереження : навч. посіб. / Г. І. Канюк, Т. М. Пугачова, В. Ф. Без'язичний, О. М. Близниченко, Д. І. Шматков. Харків : Друкарня «Мадрид», 2016. 230 с.
6. Хмельнюк М. Г. Енергетичний менеджмент і аудит : підручник. Ч.2 / М. Г. Хмельнюк, О. Ю. Яковлева, О. В. Остапенко, В. А. Бежан. Одеса, 2019. 292 с.

Допоміжні

1. Болтянська Н. І. Зниження енергоємності виробництва продукції тваринництва за рахунок скорочення енергії на кормоприготування. Інженерія природокористування. 2018. №1(9). С. 57 – 61.
2. Калініченко О. В. Визначення ступеня забезпеченості аграрного підприємства енергетичними ресурсами. Менеджмент ХХІ століття: глобалізаційні виклики : монографія / за ред. І. А. Маркіної. Полтава : Видавництво «Сімон», 2017. С. 595 – 601.
3. Калініченко О. В. Методичні засади оцінки енергетичної ефективності виробництва продукції рослинництва. Облік і фінанси. 2016. № 2(72). С. 150 – 155.
4. Калініченко О. В. Особливості енергоспоживання в рослинництві. Бізнес Інформ. 2017. № 6. С. 123 – 129.
5. Калініченко О. В. Теоретична сутність категорій «енергетична ефективність» та «енергетична ефективність у рослинництві». Економіка АПК. 2018. № 10. С. 86 – 95.
6. Майстро С., Більовський М. Державна політика енергоефективності та енергозбереження як необхідна передумова забезпечення енергетичної безпеки України. Ефективність державного управління: зб. наук. праць ЛРІДУ. Вип. 1 (54). Ч.1. Львів : Вид-во ЛРІДУ, 2018. С. 80 – 87.
7. Медведєва Н. А., Левицький М. А., Сухенько В. Ю., Слободянюк Н. М. Теорія та практика виконання діагностичного енергоаудиту. Стандартизація, сертифікація, якість. 2019. № 1 (113). С. 30 – 42.

Інформаційні ресурси

1. Галузева Програма енергоефективності та енергозбереження на період до 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://industry.kmu.gov.ua/control/uk/archive/docview?typeld=70489>.
2. Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України. URL: <https://saee.gov.ua/uk/pressroom/1133>.
3. Енергетична безпека України: виклики, можливості, сценарії – 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://aeaer.com.ua/wp-content/uploads/2013/07/40.pdf>.
4. Енергетична стратегія України до 2030 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=260994>.
5. Закон України «Про енергозбереження» від 16.10.2012 № 5463-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
6. Перелік основних нормативно-правових актів регулювання питань енергоефективності та енергозбереження [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/doccatalog/list?currDir=208607>.